

Az ezüsthárs klímaigénye

Meleg, kiegyensúlyozott klímaigénnyel rendelkezik. Szélsőségekkel szemben kevésbé érzékeny addig, amíg hazánkban ősi elterjedésű termőhelyein van. Szárazságot, meleget és az árnyékolást a többi hársnál jobban bírja, a legnagyobb hőigénnyel rendelkezik, fagyra érzéketlen. Tenyészidőszak alatt több meleget kíván, mint a kis- és nagylevelű hársak. A világosságot kedvelő és az árnytűrő fanemek határán van. Valamennyi hazai klímazónában megél, optimuma a gyertyános-tölgyes és a bükkös klímában van.

2. táblázat: Az ezüsthárs erdészeti klímaosztályonkénti előfordulása (ha)

B	7186,1
GYT	25 529,2
KTT	5472,1
ESZTY	209,2

Az ezüsthárs hidrológiai igénye

A többletvízről független, üde talajokat kedveli, előfordul szívárgó vizes és időszakos vízhatású hidrológia mellett is. Elviseli a tartós szárazságot is, de kerüli a túl nedves termőhelyeket. Páraigénye közepesnek, illetve nagyknak mondható.

Az ezüsthárs talajigénye

Termőhelyi igénye a három hárs közül a legkisebb. A mély termőrétegű háromszintes talajokat kedveli legjobban, de kétszintes talajokon is egyaránt előfordul, életkora azonban itt rövidebb.

Különösen a mélyebb talajú északi, északnyugati oldalakat szereti és a száraz szelektől inkább védett völgyeket foglalja el. A sivár homokot nem kedveli, de jobb minőségű homokon szépen fejlődik (pl. somogyi homok jó minőségű részén, mely sötétbarna színű, a humuszos rétege vastag, az altalaj sárga az agyagtartalomtól). Leginkább kedveli a hársak közül a meleg és hevülékeny homokterületet. Az üde, mély talajokon növekszik a legjobban, barnaföldön és agyagbemosódásos barna erdőtalajon, ill. agyagbemosódásos rozsdabarna erdőtalajon és Rammann-féle barna erdőtalajon találjuk legszebb állományait. Emellett jelentősebb területen található meg a kétszintes humuszkarbonát és rendzina talajokon is. Hazánkban előfordul még lejtőhordalék, karbonát maradványos barna erdőtalajokon és földes vázon.

Többnyire a semleges (pH 6.2-7.2) ásványi talajokat szereti. Határozottan kerüli a pszeudoglejes talajokat az átmeneti levegőtlenesség miatt.

Ahol mindhárom hárs előfordul, a dombtetők humuszkarbonát talaján, a mészkedvelő tölgyesekben a nagylevelű hársat, az oldalak sekély barna erdőtalaján, a cseres-tölgyesekben az ezüsthársat, a domblábak gyertyános tölgyeseiben inkább a kislevelű hársat találjuk.

Sekély termőrétegű területeken is – annak ellenére, hogy termőhelyi optimuma mély talajokon van – jó növekedésű állományokat alkot.

Termőhely-típus változat szerint tehát leggyakoribb a gyertyános-tölgyes klímában, többletvízhatástól független hidrológiájú, agyagbemosódásos barna erdőtalajokon, vályog-agyagos vályog fizikai féleség és mély, ill. közepes mélységű termőrétegen.

Főfafajként vágáskora hazánkban átlagosan 88 év, erre a korra mintegy 22-23 méteres magasságot ér el. Elegyfajként 50-60 éves korban kitermelve 350-400 m³/ha élőfakészletet produkál. Ugyanezek a termőhelyeken a bükk és a kocsánytalan tölgy 50-60 éves korban 250-300 m³-es, véghasználati korban pedig 350-400m³-es élőfakészletet ad. Ezek a termőhelyeken az előbb felsorolt adatok alapján mindenképpen indokolt ezüsthárs célállományok létrehozása.

A hársról másképp

A hársfa, népies nevén szálfá, szádokfa a nyár kezdetének jelképe, mivel ekkor terebélyesedik ki gyönyörű lombozata, virágai pedig ontják az édeskés, szinte bódító mézillatot.

A hársfavirágot akkor szedjük, amikor a virágok többsége éppen hogy kinyílt, mivel ilyenkor tartalmazza a legtöbb hatóanyagot. A legjobb, ha a virágzatban a virágozókáknak legalább kétharmada kinyílt, a többi pedig még csak fészlőben van. A virágzó hársról a méhek összegyűjtik a hármész alapanyagát, amely erősíti az immunrendszert, hat a fertőzések ellen és kiváló nyugtató hatású.

A hársfavirág tartalmaz flavonoidokat (tilirozid, kvercetin, kernapfenrol, glikozidol), illóolajokat (gerániol, linaliol, eugeniol), cseranyagot és nyálkaanyagot. Termésében mintegy 60 százalék zsíros olaj van, amely különlegességnek számít.

A hársfavirágból főzött teát meghűlések esetén izzasztásra, köhögéscsillapításra, torokfájásra alkalmazzák, ezenkívül enyhíti a hörghurutos panaszokat, nyálkoldó hatású, jó vértisztító, szív működést serkentő. Nyálkaanyagai serkentik az immunrendszer működését. Megfigyelések szerint a szauna izzasztó hatását fokozza, ha a teából fél órával előtte két csészényit megiszunk.

Túlzott fogyasztása problémát okozhat, hiszen felboríthatja hőháztartásunkat, szívdobogást idézhet elő, ezért mindenképp más teákkal felváltva ajánlott fogyasztani.

A hársfavirág-kivonat hasznos hidratáló és gyulladáscsökkentő bőrápolószer. Nem csak virágát hasznosítjuk: a hársfa fájának elszesítésével készül az orvosi szén, amely bélfertőzés, hasmenés esetén bevált gyógyszer, illetve külsőleg gyulladt, ödémás területeket kezelnek vele. Szenet sebgyógyító és bőrbajok ellen hintőporokhoz, fogporokhoz is adagolják. A hárs az egyik legkönnyebben, legjobban faragható faanyag, ezért a faszobrászat igen kedveli. Gőzöléssel jól hajlítható, gyönyörűen csiszolható, rajzeszközök (például ceruza, rajztábla) gyártására is alkalmas.

Marosi Kinga

A vadlétszámról

„Rendkívüli mértékben elszaporodtak a nagyvadak Magyarországon az utóbbi időben. Ma ötször annyi szarvas és tizenháromszor annyi vaddisznó él a hazai erdőkben, mezőkön, mint fél évszázaddal ezelőtt.” – olvashatjuk a cikkben.

Az Országos Vadgazdálkodási Adattár adataira hivatkozó írás szerint a vaddisznóállomány ötven év alatt 8-9 ezres egyedszámról 93 ezerre, a gímszarvas állománya 17 ezerről 107 ezerre, az őz állománya 69 ezerről 367 ezerre, míg a dám állománya alig ezer egyedről tízezer fölé növekedett.

A cikk ugyanerre az időszakra vetítve, röviden bemutatja az apróvad-állomány drasztikus csökkenését is.

A változások okaként elsősorban az erdőterület jelentős növekedését, a nagytestű ragadozók visszaszorulását és az intenzív szántóföldi gazdálkodást említi.

A szóhasználatában nem kifogástalannul szakszerű írás jelentősége, hogy szélesebb körű figyelmet irányíthat a témakörre, tudatosítva a nagyvad-állomány alakulásának valós folyamatait. Van mit tennünk.

(HVG, 2010. október 30.)